

Factsheet

Het wiel niet uitvinden; voorbeelden mantelzorg- beleid

Een factsheet geeft kort en bondig informatie over een specifiek thema.

Datum: juni 2007

Dit factsheet is geschreven voor de maand van mantelzorgers en vrijwilligers.

Zie ook de andere factsheets die in deze maand zijn verschenen:

- Vrijwillige inzet in de Wmo
- Instrumenten vrijwillige inzet
- Zelfevaluatie Vrijwillige inzet
- Monitor Lokaal vrijwilligerswerk
- Vrijwilligerstevredenheid
- Met mantelzorgondersteuning op weg

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

[mantelzorg](#)
[kwetsbare groepen](#)
[vrijwillige inzet](#)
[huiselijk en seksueel geweld](#)
[leefbaarheid](#)

Het wiel niet uitvinden voorbeelden mantelzorgbeleid

Met de Wmo hebben gemeenten voor het eerst een wettelijke taak op gebied van mantelzorgondersteuning. Maar het prestatieveld laat veel ruimte om daaraan inkleuring te geven. Maak als gemeente keuzes die lokaal passen, zonder het wiel opnieuw uit te vinden. Hier enkele handreikingen op hoofdlijnen en voorbeelden ter inspiratie.

Let op: in PDF-versie werken de hyperlinks niet. Wel vindt u onderaan de tekst een overzicht van alle hyperlinks. U kunt deze kopiëren en plakken in uw internetbrowser.

Vraag en behoefte in beeld

De behoefte aan mantelzorgondersteuning is zeer divers en vaak latent. Voor globaal inzicht in aantallen mantelzorgers kunt u landelijke demografische gegevens omrekenen naar lokale, bijvoorbeeld met het [Ramingsmodel mantelzorg](#). Een “couleur locale” ontstaat met aanvulling van kwalitatieve informatie, bijvoorbeeld verkregen uit:

- mantelzorgpanels,
- gezondheidsenquête van de GGD,
- stadspelingen,
- informatie via hulpverleners (huisartsen, maatschappelijk werkers, ouderenadviseurs, steunpunten mantelzorg, thuiszorgmedewerkers),
- signalen via belangenbehartigers, mantelzorgplatforms of –verenigingen, regionale patiënten en consumentenplatforms, organisaties van ouderen, chronisch zieken en gehandicapten en zelforganisaties van allochtonen.

VOORBEELD

Gemeente Nijmegen liet Spectrum Gelderland en Zorgbelang Gelderland gezamenlijk wensen en behoeften van mantelzorgers inventariseren en aanbevelingen doen:

[Zicht op mantelzorg in Nijmegen](#).

VOORBEELD

Gemeente Hoogeveen organiseerde samen met het steunpunt Mantelzorg een bijeenkomst met (80) mantelzorgers om hun wensen en vragen kenbaar te maken.

Aanbod in beeld

Lokaal bestaan diverse vormen van mantelzorgondersteuning, ook al benoemt men dit niet altijd zo. Zorg- en welzijnsorganisaties en vrijwilligersorganisaties verlenen vaak ook specifieke ondersteuning aan mantelzorgers, naast hulp aan cliënten.

Steunpunten mantelzorg zijn specialist in het geven van informatie, advies en steun aan mantelzorgers. Ze brengen kennis over mantelzorg in bij zorg en welzijnsinstellingen en verwijzen door of bemiddelen. Er zijn ook voorzieningen die meer indirect de taken van mantelzorgers verlichten, zoals huishoudelijke hulp, maaltijdvoorziening, dagbehandeling.

VOORBEELD

De regio Groningen inventariseerde de [mantelzorgondersteunende voorzieningen](#) in alle 24 gemeenten.

Op het netvlies

Gemeenten hebben de taak om mantelzorg(ondersteuning) onder de aandacht te brengen bij burgers en alle betrokken partijen. Het gebruik van veel verschillende vormen en kanalen is een must voor een zo breed mogelijk bereik. Enkele voorbeelden: bewustmakingscampagne, actie, mantelzorggids, folders, huis-aan-huisbladen, website, Dag van de Mantelzorg, debat, conferentie, theatertour.

VOORBEELD

De gemeente Rotterdam wil via de [vraagwijzerloketten](#) in elke deelgemeente in contact komen met mantelzorgers. Andere middelen die men daarvoor inzet zijn billboards, commercials en een website met chatbox.

VOORBEELD

Gemeente Haarlemmermeer start samen met steunpunt Mantelzorg een campagne om extra vrijwilligers voor respijtzorg te werven. Parallel daaraan vinden gesprekken plaats tussen mantelzorgers, zorgaanbieders, belangenbehartigers en leden van de Wmo-raad om vraag en aanbod beter op elkaar te laten aansluiten.

VOORBEELD

De gemeenten Weert en Nederweert geven op andere manier respijtzorg meer bekendheid en een impuls. Gemeentelijke medewerkers mogen onder werktijd 2 tot 4 uur per week mantelzorgers ontlasten (in totaal 1000 uur), onder het motto "goed voorbeeld doet volgen". Alle organisaties met meer dan 50 werknemers kregen een uitnodiging om dit te doen.

Identificatie

Hoe bereik je mantelzorgers die zichzelf niet als zodanig zien, niet zelf om hulp vragen, maar wel overbelast zijn? Vanwege grote diversiteit binnen de groep mantelzorgers moeten zij op diverse plekken en door verschillende vertrouwde personen en instanties geattendeerd worden op ondersteuningsmogelijkheden. Huisartsen, maatschappelijk werkers, ouderenadviseurs, thuiszorgmedewerkers, RIAGG, MEE, steunpunten mantelzorg of Alzheimercafé's zijn vaak de eersten die met mantelzorgers in aanraking komen. Gemeenten kunnen d.m.v. prestatieafspraken zorg- en welzijnsorganisaties stimuleren om actief mantelzorgers te benaderen en te ondersteunen.

Lokale loket

Vanuit het gemeentelijk loket krijgen mantelzorgers informatie over ondersteuningsmogelijkheden. Een breed en diep loket biedt voordelen voor zorgvragers en mantelzorgers. Geïntegreerde informatie over wonen, zorg, welzijn, werk en naast informatie en advies ook doorverwijzing, bemiddeling of indicatiestelling.

Het vraagt specifieke vaardigheden en tijd in het loket om soms latente ondersteuningsvragen van mantelzorgers te signaleren. Loketmedewerkers kunnen daartoe opgeleid worden of een steunpunt Mantelzorg kan spreekuren in het loket verzorgen.

Stimulansen

Afhankelijk van hun situatie kunnen mantelzorgers diverse ondersteuning gebruiken, bijvoorbeeld in coördinatie en regelwerk, bij combinatie met arbeid, op gebied van praktische randvoorwaarden, ter compensatie van extra kosten.

Wonen

Vereenvoudigde regelgeving voor inwoners of in de nabijheid wonen maakt een keuze daarvoor gemakkelijker. In diverse gemeenten is in de regelgeving ruimte gemaakt om het bewonen van bijgebouwen als mantelzorgwoning mogelijk te maken.

Zorg delen

Gemeente Tilburg draagt financieel bij aan de ontwikkeling van de [Sharecare consultant](#). Vroegtijdig gebruik maken van het sociale netwerk verkleint de kans dat de mantelzorger de zorg niet meer kan of wil loslaten. Familie en vrienden krijgen zo de kans om ook een steentje aan mantelzorg bij te dragen. De shared care wordt ondersteund met een door mantelzorger of familie beheerde afgesloten website met allerlei mogelijkheden om zorg interactief in te plannen, af te stemmen en te communiceren.

Kinderopvang

In de Gemeente Leeuwarden komen mantelzorgers en vrijwilligers met kinderen in de leeftijd van nul tot twaalf jaar in aanmerking voor gratis kinderopvang. Voor werkende mantelzorgers met kinderen bestaat al een regeling. Zij krijgen meer uren vergoed dan waar ze als werkende recht op hebben.

Werkgevers

Gemeente Nieuwerkerk voerde samen met Informele Zorg Midden Holland een [enquête](#) uit onder alle werknemers in de gemeente om na te gaan wat werkgevers kunnen doen om het mantelzorgers mogelijk te maken aan het werk te blijven of aan het werk te komen.

Overzicht hyperlinks

Ramingsmodel Mantelzorg:

<http://www.tympaan.nl/readpdf.php?pdf=pdf/0155.pdf>

Zicht op mantelzorg in Nijmegen (twee delen van link samenvoegen):

www.spectrum-gelderland.nl/site/publicaties

[/ouderen/#eindrapportage%20mantelzorg%20in%20Nijmegen](http://ouderen/#eindrapportage%20mantelzorg%20in%20Nijmegen)

Regio Groningen, mantelzorgondersteunende voorzieningen:

<http://www.invoeringwmo.nl/WMO/nl-NL/Ontwikkelpilots/RG.htm>

Gemeente Rotterdam, vraagwijzerloketten:

http://www.rotterdam.nl/Rotterdam/Openbaar/Diensten/SZW/docs/WMO/Wm0_nov2006%20def.pdf

Gemeente Tilburg, Sharecare consultant:

<http://www.invoeringwmo.nl/WMO/nl-NL/Praktijk/>

Gemeente Nieuwerkerk, enquête:

<http://www.eiz.nl/smartsite.dws?id=103665>

Meer weten?

Het [Expertisecentrum Informele Zorg](#) verzamelt kennis voor alle beleids- en beroeps- velden waar men te maken heeft met mantelzorg(ondersteuning).

Het [Vliegwiel mantelzorgondersteuning](#) toont alle elementen van mantelzorgonder- steuning, met voorbeelden.

Voorbeelden van gemeentelijk mantelzorgbeleid zijn te vinden op

www.beleidsplanwmo.nl.